Godina II. — Broj 457.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 12. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sikasteg ulici broj 14. — Odgovorni urednik JOSIP HAŽ u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 11. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Na sedmogradskoj južnoj fronti nema osobitih dogodjaja. Kod Brassa (Kronstadts) se pročišćuje pograničnо područje. Csik-Szereda je bila opeta osvojena. U gorju Görgeny se neprijatelj još uvijek opire. Sjeverno Kirlibaba bila je suzbita ruska provala.

Talijansko bojište.

Bitka na južnom krilu primorske fronte trajala je dan i noć te se je protegnula i na područje sjeverno Vipave sve do Sv. Petra. Na čitavoj fronti medju tim mjestom i morem prešle su jake talijanske sile na navalu. Neprijatelju je pošlo za rukom te je na mnogim mjestima prodro u naše prve jarke. Južno Nove Vasi je dapače stekao zemljišta u smjeri prema Jamiano. Naše su ali protunavale bacile posvuda neprijatelja natrag. Vrše se još bojevi za pojedine dijelove jaraka, koji su ostali u neprijateljskom posjedu. U ruke naših četa palo je 1400 zarobljenika. Na fronti doline Fleimse je bojna djelatnost popustila. Tu nijesu Talijani u posljednjim bojevima ništa postigli. Boj na Pasubiju se još nije dovršio.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i k. četa nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog štoženа
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

10. t. mj. na veče je jedno naše jato hidroplana uspješno nabacalo bombama vojničke objekte u Tržiću i Staranzano. U noći od 10. na 11. t. mj. je jato hidroplana najboljim uspjehom napalo luške zgrade, skladišta i baterije u Vlori, kaošto i tamo se nalaze neprijateljske brodove. Opaženi bijahu jaki dugo trajajući požari u gradu i požar u skladištu ulja. S tih su se pothvata usprkos vrlo žestokog opstrijeljavanja povratila neoštećena sva letala u svoje stacije.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 11. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

U pojedinim odsjecima vojske gen. maršala vojvode Albrechta würtemberškoga i na fronti Artois vojne skupine prijestolonasljednika Ruprechta se Englezi opeta razvili živahnu djelatnost ophodnja. Na bojnoj fronti sjeverno Somme slijedile su jakoj neprijateljskoj vatri, koja je sizala daleko preko Ancre prama sjeveru, na večer i noću mnogobrojne neprijateljske djelomične navale, koje su na crti Moval-Bouchavesnes bile osobito žestoke te se često opetovaše. Tu se je protivnik jugozapadno Sailly-a ustalio na uskoj fronti u prvim našim crtama, dok je drugdje bio vatrom ili u boju iz bliza suzbit. Sjeveroistočno Thiepvala se još nije svršio boj za malo uporište. Južno Somme je Francuzima nakon više dana trajujuće pripremne vatre uspjelo prodrijeti u naše položaje na luku izbočenom prema Vermandovillersu te potisnuti naše čete na pripravljenu crtu, koja siječe luk. U napuštenom položaju leže dvorci Genermont i Bovent. Naši su letioci oborili 4 ljetala za neprijateljskim i 4 ljetala za našim linijama.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Kod Prunay-a (jugoistočno Reimsa) prodrla je njemačka ophodnja do trećeg francuskog jarka te je učinila zarobljenika. Bojna djelatnost u području Moose, koja je već posljednjih dana postala jača, porasla je osobito istočno rijeke od vremena do vremena. Na večer došlo je do kratkih bojeva sa ručnim granatama u odsjeku Thiaumont-Fleury. Istočno Fleury-a bila je suzbita francuska provala.

Istočno bojište.

Na obim bojnim frontama nema ničesa nova.

Sedmogradsko bojište.

U dolini Marosa se neprijatelj još ljuto opire. U dolini Görgeny-a i sjeveroistočno Parajda je ponovno popustio. Istočno Csikszereda i dalje južno u dolini Alta bio je bačen. Nastavilo se je proganjanje kod Kronstadta (Brasso) potučene druge rumunjske vojske.

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: Na Dunavu i u Dobrudži nema nikakovih dogodjaja. Naša su jata ljetala uspješno bombardovala prevoz četa kod Konstance.

Macedonska fronta: Osim mjestimičnih živahnih puškaranja došlo je na Černi i na Nidže planini te u okolici Ljumnice (zapadno Vardara) do bezuspješnih neprijateljskih provala.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 11. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na perzijskoj, tigriskoj i eufratskoj fronti nema ništa važna.

Kaukaska fronta.

Na desnom smo krilu uspješno pucali na neprijateljske položaje i tabore, zadali smo im mnoge gubitke te smo raspršili momčad nekojih neprijateljskih strojnih pušaka.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 10. (D. u.) Šuđb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Medju jezerom Prespa i Černom živahna topovska djelatnost. U zavoju Černe odbili smo sve neprijateljske navale našom topovskom vatrom, a mjestimice i protunavalama. U dolini Moglenica slaba topovska paljba. Na obim stranama Vardara mir. Na podnožju Belasice planine slaba topovska vatra. Na fronti Strume okršaji izmedju ophodnja. Na Egejskoj obali iživa djelatnost krstaša.

Na rumunjskoj fronti vlada duž Dunava u Dobrudži mir.

Na Crnomorskoj obali je pet ruskih vojnih ladja opstrijeljavalo luku Iniada. Neprijateljsko je brodovlje opstrijeljavalo takodjer i visine oko Tatladžakoj.

Brzojavi.

Naš prijestolonasljednik kod njemačkog cara.

Berlin, 11. (D. u.) Wolffbureau. Nadvojvoda Karlo Franjo Josip posjetio je prekjučer cara Vilima u velikom glavnom stanu.

Reims i Verdun pod vatrom.

Zürich, 10. Reims i Verdun stoje iznova pod močnom topničkom vatrom.

Američka neutralnost.

London, 9. Polak Reuterovog ureda brzojavljuju „Daily Telegraph“ iz Washingtona: U odnošajima izmedju Njemačke i Sjedinjenih država je uslijed torpedjanja u neposrednoj blizini američke obale nastupio novi škakljivi elemenat, budući su se britski krstaši sa žurnu zamolbu Sjedinjenih država povukli sa brodarskih puteva u blizini američkih voda. „Timesu“ javljaju iz Newyorka, da je podmornica 53 u Newportu dobila potpuni popis u- i izvezenih paroboda te da se je nato dala snjesta na posao.

Amsterdam, 10. Reuterov dopisni ured javlja iz Washingtona, da su američke oblasti priznale pravo svakoj ratnoj sili da se pojavi sa podmornicama, ma tako długo dok se budu držale zato postojećih medjunarodnih ustanova, al da su nazora, da podmorničke navale kod Nautuketa mogu dovesti do kojekakvih poteškoća. Oblasti se boje, da bi prisutnost jedne flotilje podmornica u susjedstvu amerikanskih voda mogla razmotati vrlo zamršena pitanja neutralnosti te da bi mogla nastati ozbiljna raspra, kad bi podmornice obavljale svoj posao tako blizu amerikanske obale, da bi njihov postupak završio blokadom.

Zlovolja u Americi?

London, 10. Reuterov ured javlja iz Newyorka: Više jutarnjih listova ustaje jur protiv podmorničke blokade američke obale sa strane Njemačke.

Njemačke podmornice u Ledenom moru.

Kristianija, 10. „Morgenbladet“ javlja: List „Finmarken Amtstidende“ priopćuje, da su u subotu tri njemačke podmornice pucale na bežičnu stanicu na murmanskoj obali (sjeverno ledeno more). Jedan njezin jarbol da je bio oboren, a više ljudi usmrćeno.

Rumunjski porazi.

Frankfurt n. M., 10. „Frankfurter Zeitung“ javlja neposredno iz Pariza. U jednom službenom priopćenju iz Bukarešta priznavaju francuski listovi, da se je rumunjski pohod u Transilvaniju potpunoma izjalovio.

„Echo de Paris“ nagoviješta, da se je rumunjskom vojnom vodstvu poslalo u pomoć jednog francuskog generala, koji će u kratko vrijeme sve sjajno izravnati.

Unija odbila zahtjev četvornog saveza.

Washington, 11. (D. u.) Reuter. Vijeće u državnom departementu saopćuje, da su države Unije odbile zahtjev četvornog saveza, da moraju neutralci zapriječiti uporabu svojih luka svim podmornicama, bile one trgovačke ladje ili vojni brodovi.

Saziv rumunjskog parlamenta.

Stockholm, 10. Polak vijesti iz Bukarešta će se rumunjski parlamenat bezodvlačno sastati na kratko zasijedanje. Bratianu će ga otvoriti jednim govorom.

Neprijateljski letioc nad Stuttgartom.

Stuttgart, 10. (D. u.) Pravodobno navješten prikazao se je nad Stuttgartom jučer na večer dva puta i to u 8 sati i 54 časka te u 9 sati i 23 časka neprijateljski ljetač, koji je izbacio nekoliko bomba. Nijesu bili pogodjeni niti ljudi niti zgrade.

Iz Njemačke.

Berlin, 11. (D. u.) Državni je sabor započeo vijećanjima o pitanjima vanjske politike.

Berlin, 10. Vijest lista „Nationalzeitung“, po kojoj knez Bülow hoće da preuzme zbirnu kandidaturu gradjanskih stranaka u jednom izbornom kotaru blizu Berlina, listovi „Tageblatt“ i „Vossische Zeitung“ oprovrgavaju kao posve neispravnu. U tom slučaju bi se nioglo raditi jedino o izbornom kotaru Potsdam-Osthaveland, čiji je zastupnik na državnom saboru sada socijalni demokrat Liebknecht. Isti je bio dušše osuđjen zbog ratne izdaje, al ipak nije njegov mandat dosele jošte utrnuo.

Berlin, 10. listopada. Berlinski listovi se tuže nad manjkavim dovozom krumpira u Berlin. U zadnje vrijeme opskrbljivanje posve zapinje. „Berliner Tageblatt“, koji tu činjenicu ustanovljuje, izjavljuje, da iz produženja toga stanja prijete najgore posljedice.

Monakov, 11. (D. u.) Kralj Otton je jučer obolio na želučanom krvarenju. Stanje je ozbiljno.

Sensacijonalna lož antante.

Amsterdam, 10. Polak Reuterovog dopisnog ureda javlja pariški „Gaulois“ iz Rima, da je polak vijesti iz Züricha jedna od velikih jedinica austro-ugarske mornarice u puljskoj luci poletjela u zrak. Povod eksplozije da je nepoznat.

Talijanske žnje.

Lugano, 11. „Tribuna“ veli, da je odstup Italiji vilajeta Smirne i Konija sa važnim njihovim željezničkim mrežama posve naravna i jasna stvar. Italija traži za sebe čitavo područje najmanje do Adane. Kad bi se Engleska odrekla Aleksandrette, to ne bi taj grad pao u ruke Francuske, koja već posjeduje Beyrut, već u ruke Italije. Bez Aleksandrette bio bi talijanski posjed u Maloj Aziji previše skroman. Konačno smatra talijansko javno mnijenje probitačnim, da Italija sudjeluje i kod predstojećeg zaposjedanca Dardanela kao Rusija i Engleska, e bi medju tim divim velevlastima igrala ulogu posrednika i miritelja. Želje „Tribune“ su ali malenkosti u prispodobi sa onim, što u uvodnom članku „Corriere della sera“ označuje senator Frachetti kao posve razumljive zahtjeve Italije. Prema tom članku traži Italija veću slobodu gibanja u Libiji, a onda i Abesiniju kao svoju uplivnu zonu u smislu englesko-talijanskog ugovora od 1891. Dalje i odstup francuskog pojedjela u Somaliji, a konačno „Citavu Malu Aziju“. Ti talijanski zahtjevi su tako skromni, da neće saveznici biti njima protivni.

Iz Grčke.

Ženeva, 10. Vijest pariških novina iz Atene javlja, da je talijanska oklopnjača iskrcala talijanska odijeljenja u Panaji te da se je onda usidrila pred Sajadesom. Talijanski poslanik u Ateni izjavio je ministru spoljašnih posala, da zadnje talijanske operacije u Epiru imadu samo vojničko značenje i da je zaposjednuće onog područja samo prolazno.

Atena, 10. (D. u.) Havas javlja: Rumunjski konzul u Patrasu bio je uapšen radi uhodarstva te odveden na francusku ladju. Metropolit u Solunu, Aquatangeles bio je isto uapšen radi uhodarstva.

Pariz, 11. (D. u.) „Temps“ javlja: Konjanička pukovnija u Larissi, koja se je priključila solunskom gibanju, otputovala je u Solun.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

9. listopada. Zapadna fronta: U smjeru prama Vladimiru trajali su ljuti bojevi u predjelima Zaturczy, Selvov i Bubnov. Tu i tamo su naše čete probile neprijateljske linije te se odižale u osvojenim položajima. Istočno Brzezanya je neprijatelj u području južno Szybalina prešao u ofenzivu, ali je vatrom bio suzbit. Nakon vanredno ljutih bojeva na bodove osvojismo pomaknute austrijske položaje. 4. t. mj. su se na Bistrici Zolotwinskoj približili u okolici sela Dzwintacz izvidnici naših slavnih pukovnija bez buke neprijateljskom jarku. Iza kako su opazili, da jarak nije zaštićen bodljikavom žicom provalише u jarak hitjući iznenaditi neprijatelja. Neprijatelj je ali bio u brojnoj premoći, opkolio je naše hrabre vojnike te je zarobio 8 vojnika sa potporučnikom Volosastovom. Kumpanija, što je bila otposlana da oslobodi zarobljenike, nije mogla da prodre do opkoljenih izvidnika te se je povratila.

Prema izjavi nekog austrijskog časnika, koji je prešao k nama, nije se Volosastov sa onih 8 momaka predao, već su se svi do posljednjeg momka borili protiv premoći. Volosastov pogibe sa 7 izvidnika slavne smrti. Volosastov bje pokopan kod sela Hlebowke na području što ga neprijatelj drži u svom posjedu 8 vrsta jugozapadno sela Boharadczanya na Bistrici Zolotwinskoj.

U Dobrudži su naše čete izgradile jučer osvojene položaje. U Crnom moru su naše torpedovke poduzele 6. t. krstarenje prema Samsunu i Sinope, gdje su potopile 58 manjih i većih jedrenjača, opstrijeljavale zidane obale te su dovukle u Sevastopol jednu šajku i zarobile 40 momaka.

10. listopada. Na zapadnoj fronti i u Dobrudži nema ništa važna.

Italija.

8. listopada. Protiv naših novih položaja na masivu Busa-Alta (Vanoi-Cimone) poduzeo je neprijatelj u noći na 7. t. mj. ponovne navale, poduprte žestokom topovskom vatrom. Kako su naši motrioci mogli ustanoviti, bio je svaki puta suzbit uz teške gubitke. Žestoka topovska djelatnost neprijatelja na Colbricomu (dolina Travignolo), u području Col di Lana (visoki Cordevole) i Punta del Forame (visoki Brite), na koju je naše topništvo uzvratilo jednakom žestinom. U Zilijskoj dolini su naša taneta velikog kalibra raspršila jaku neprijateljsku kolonu, koja se je nalazila na putu iz Manthena u Fellach. Na julijskoj fronti topovska djelatnost, koja je na Krasu malo jača. Da uzvrate na neprijateljsko opstrijeljavanje Tržiča ispalile su naše baterije nekoliko granata na vojničku skladišta kod Komna. U manjim okršajima zarobismo od prilike 30 vojnika. Opstrijeljavana od našeg topništva nabacila su bježeća neprijateljska ljetala sa nekoliko granata okolicu Asiaga, Galia i Fonzasa. Nijesu pogodila nijedne osobe niti su nanijele štete.

Dogodjaji na bojištima.

Ratni dopisnik „Az Esta“ javlja 9. t. mj. iz stana brigadnog zapovjedništva na Krasu:

Od danas u noći dalje stoje svi naši položaji na obali i na kraškom zaravanku pod teškom topovskom vatrom. Novi dalekosežni francuski topovi baraju jednu granatu za drugom na sela, koja se nalaze daleko za našom frontom. Usljed tih novih granata sa glinovima postale su visine na Soči još paklenije, nego što su do sad bile. Onaj, koji udiše žuti njihov dim, izgubljen je, ako nema maske protiv plina. Istodobno sa plinovitim granatama padaju na naše položaje taneta sviju kalibra.

Nakon neprestane nočne topovske gmljavine porasla je prije podne tutnjava do bubnjarske vatre. Na sasma uski odsjek naše obrambene linije palo je preko dvadeset hiljada neprijateljskih granata.

Čitavi vaguni taneta lete kroz zrak. Pojedini hici od vije stotine topova sjedinjuju se u jednu samu buru vatre, te se ne može lučiti jednog hica od drugoga. Domalo je nastupio mir, te je bura počela da huji iz drugoga smjera.

Časnik generalnog štožera, što je kraj mene stajao, opazi: „Sada pucamo mi. Talijani su očito prodrli prema sjeveru, pa se sada naši spremaju na protunavalu“. Na veče nadjosmo se kod višeg zapovjednika. Prvo je naše pitanje bilo: „Kako je išlo sa topovskom vatrom?“ Časnik je pogodio. Talijani su prodrli, ali su naskoro bili bačeni. Nakon kratke stanke reče časnik: „Oni, koji se tu bore, su svi sveci. Svi znademo zašto se borimo. Za nama leži Trst . . .“

Major Morath piše o ofenzivi na Sommi: U svezi sa žestokom topovskom djelatnosti od 4. t. mj. poduzeo je neprijatelj protiv naših položaja cijeli niz pješadijskih navala. U cijelosti im prodor nije nigdje uspio. Tomu naprotiv su Englezi i Francuzi osvojili neznatne komade zemljišta, i to pobuđuje u neprijatelja nadu, da će u svojim pothvatima uspjeti. Napadnute su bile sve točke na fronti od Thiepvala sve do južno Peronne. U većini je slučajeva jurišanje neprijateljske pješadije podleglo našoj vatri. Često je ona bila suzbita u Javelima na nož, te je boj još uvijek vrlo ljut. Kod Le Sarsa je 4 t. mj. neprijatelj prodro u naše položaje. Le Sars leži na glavnoj cesti Albert-Bapaume te je neprijatelju sišlo do toga, da tu prodre prema sjeveru. 7. t. mj. je neprijatelj prodro u sam Le Sars. Dalje jučer je 4. t. mj. bio osuječen neprijateljski napadaj izveden preko linije Rancourt-Bouchavesnes. Na jednaki su način hrabre čete generala pl. Boehna i pl. Carniera odbile u ljutim bojevima neprijatelja medju Fregicourtom i Bouchavesnesom. Iza te sudbina zadesila neprijateljski juriš medju Lesboulsom i Bouchavesnesom, dok nije napadajući neprijatelj 7. t. mj. zauzeo dijelove naših položaja sjeveroistočno Lesboulsa te medju Morvalom i šumom St. Pierre-Vaast.

Prvi naprednovanju proti Rumunjskoj javlja se iz stana ratne štampe: U boju za Kronstadt iznijela je strateška premoć savezničkog vodstva sjajnu pobjedu. Rumunjsko vojno vodstvo je napustilo Kronstadt nakon ljutog otpora, znajući što za njega znači gubitak tog stjecišta, žile kucavice jugoistočne Sedmogradske u sadašnjim odnošajima. U prvome su redu imali Rumunji pred očima ugroženje željezničke pruge Kronstadt-Sinaia-Predeal, jedna pruga, koja je drugoj i trećoj rumunjsko vojsci bila na raspolaganje.

Željeznička pruga, koja iz Csikszerede vodi preko klanca Gyimes kod našeg svojedobnog uzmaka tako je uništena te je Rumunji nijesu mogli do sada popraviti. Usljed gubitaka Kronstadta ostaju sada Rumunjima za njihov uzmak na raspolaganje samo one rijetke vozne ceste, što vode preko klanaca.

„Tempsov“ suradnik javlja iz Bukarešta: Da osigura posjed istočne Sedmogradske i zaštiti narodno područje odlučio je rumunjski generalni stožer, da povuče čete iz južne Sedmogradske te da ih poraspadijeli na pogranična brda medju Oršovom i Kronstadtom. Na taj način organizira general Zetton obranu čeirju klanaca, koje iz transilvanskih alpa vode u rumunjsku nizinu. Usljed poteškoća južno Dunava, morala je sedmogradska ofenziva biti prekinuta i moralo se je poduzeti uzmak prema granici.

Pred izbor predsjednika u Americi.

U Americi se približavaju izbori. Mjeseca će se novembra odlučiti državljani Savezних država, da li povjeravaju uđes svoje republike još i nadalje dosadašnjem predsjedniku Wilsonu, ili će pako izabrati njegovog protukandidata Hughesa.

Amerikanski su izbori politički dogadjaj prvog reda. Izbor predsjednika nije Amerikancima samo jednostavno izvršivanje ustavnog propisa, pojav narodnog prava ili politički čin, nego je izbor predsjednika za Sjevernu Ameriku nekakav socijalni potres, grozница narodnogа organizma, pročišćujući procer, u kojemu se razveziju sve već kroz godine nagomilane narodne sile, koje bi inače odvise zasitile i otrovale kry države. Amerika bi se politički zagušila i prema unutra raspala, kad ne bi od vremena do vremena imala zgode, da provale na javu sva mnijenja, osnove, reforme, želje i čežnje, koje goji svaki razborišljni Amerikanac. Ta provala svega onoga, što leži Amerikancima u političkom obziru na srcu, vrši se svake četiri godine u izbornoj predsjedničkoj borbi. To je doba sveopćega politizovanja, velikoga političkoga boja, u kojemu sudjeluje svaki narod, počevši od milijardera pa sve do prijestoga nadničara.

Europejac, koji nema svega toga pred očima i koji dodje u doba velike izborne kampanje u Ameriku, mislit će, da su Savezne države postale domovinom ludjaka, ogromni umobolni zavod — takovim se vikom i bukom vrši izborna borba.

Kod toga je Amerikanci politička briga u europejskom smislu nepoznata stvar. Osamdesetmiljunskomu, zdravomu i bogatomu narodu ne ugrožava nitko egzistencije, nitko mu ne može umanjiti njegova prava, nutanje je uredba njegove države, odnosno saveza njegovih država zaslugom slavnih njegovih muževa Franklina, Washingtona, Shermana i Madisona tako demokratska i ujedno tako jednostavna, da je ostala do danas nedostignuta. Čitav je ustav Saveznih država stisnut u sedam članaka te petnaest specijalnih dodataka, koje može svako dijete da nauči na pamet. Ustava ne može nitko da promijeni, svaki državljanin imade pravo, utužiti svaki zakon, koji je odobrila zbornica i senat, kod najvišeg sudišta, tako zvanog Supreme Court, da se protivi ustavu, te tražiti, da se proglasi ništetnim. Izborno je pravo sveopće, crkva su i država strogo odijeljene, birokracije u našem smislu nema. Tko hoće da postane načelnik redarstva, školski nadzornik, sudac, načelnik vatrogasaca, gradski blagajnik itd., taj mora da kandidira, mora da bude izabran, kao kod nas primjerice zastupnik ili načelnik. A kod toga ne treba da predloži nikakove kvalifikacije, kaošto amerikanski život uopće i ne pozna nikakovih svjedodžbi za uspособljenje, koncesije ili radničkih knjiga. Svi ti činovnici i funkcijonari bivaju u Americi birani i to obično svake četiri godine kao i predsjednik.

Čim je velika izborna kampanja dovršena, dovršen je politički rad amerikanskoga državljanina i preostaje mu samo to, da zabilježi uspjehe

i neuspjehe svoje stranke. Za naredne je četiri godine sad sve uređeno, sve zaposjednuto, politički pravac određen. Ako je bila njegova stranka poražena, bilo je s njom osim predsjedničkoga kandidata poraženo tisuće i tisuće raznih javnih funkcijonara, kojih je blagostanje, a dapače i opstanak često neposredno spojen s političkim uspjesima stranke. Izbori su dakle u Sjevernoj Americi u mnogom pogledu ujedno i borba tisuća njih za egzistenciju i prouzrokuju uvijek i neki društveni prevrat. Zato lako možemo da razumijemo, e je dvo- do tromjesečna bura izborne kampanje slična orkanu na moru.

Jednostavno poput ustava jest i amerikansko stranačastvo. Uvije se samo velike političke stranke bore svake četiri godine za prvenstvo i vladu u državi: republikanska i demokratska.

Republikanska je stranka najstarija, a i najjača. „O. G. P.“ — old grand party — napisano je na svim iglama i kokardama, štono ih nose njezini pristaše. Ustanovljena godine 1856. kao protuteža proti konzervativnim nazorima prvih ustanovitelja neovisne Amerike, zadobila je doskora veliku moć i raspolaže kod izbora za predsjednika uvijek sa sedam do osam milijuna glasova. Njezina najslavnija su djela uklonuće ropstva u Sjedinjenim državama (gradjanski rat sjevera proti jugu godine 1861—1865.), uvedenje t. zv. Monroedoktrine („Amerika se ne pača u tudje prilike, ali i ne dozvoljava nikomu, da se pača u njezine“), potpuno namirenje narodnoga duga iza doba revolucije, uvođenje obrambene carine, sagradjenje vojne mornarice. Kandidat je republikanske stranke u sadašnjoj izbornoj kampanji Hughes, bivši predsjednik najvišega sudišta.

Druga je velika amerikanska stranka demokrati (Democratic Party). Stranka je ustanovljena god. 1828., te je isprvice zastupala više interese amerikanskoga juga, a zauzimala je i stanovište proti emancipaciji robova. Kasnije se je osobito zagrijavala za različita radikalna gospodarstvena načela, osnovala je državne banke, uvela dobrodarinski porez kao jedini porez, koji opstoji u Sjedinjenim državama, pridružila je sdruženoj republici državu Teksas i uvijek se zauzimala za slobodnu trgovinu.

Jedna je i druga stranka dala državi mnogo odličnih i vesna zaslužnih predsjednika, ali se je jedna i druga u svojoj prošlosti često i kompromitirala.

Danas nema izmedju obiju stranaka nikakove osobite razlike. Program jedne i druge sa gledišta naprednoga državljanina je hvalevrijedan. U praksi je dakako nešto drukčije i u konkretnim služajevima odlučuju poslanici u smislu interesa onih skupina, koje su im pomogle bile do mandata, ili koje vladaju u kraju, koji one zastupaju. Obje su stranke primjerice proti trustovima, no kad dolazi do ozbiljne akcije proti tim golemim gospodarstvenim organizacijama, tad stupa program u pozadinu, realni interesi igraju svoju veliku ulogu, ukratko: dosad nijesu ni republikanci ni demokrati urušili zlatnih trustovih piramida . . . I tako je danas faktična razlika medju objem strankama samo nasuprotna si volja do vlasti. Tko pobijedi, taj vlada u državi, čijega pristaše zasjednu na ugledna i unosna mjesta, taj je ukratko u posjedu vlasti. S uspjehom je kod izbora dakle spojena stostruka gospodarstvena korist i Amerikanac se kod izbora ne bori za apstraktnu politiku, nego za realni život, tako rekavši za svoj džep.

Zato se spremaju stranke na izbornu borbu nepoznatom nama energijom. Već mnogo mjeseci prije izbora pojave se u amerikanskom javnom životu slon i magarac. To je stari, tradicijonalni nadimak izbornog boja. Slonovi su republikanci, a demokrati su magarci. Nadimak je već odavna izgubio svoj uvrjedljiv značaj i postao stranačkim simbolom. Na republikanskim se plakatima javlja slon, na demokratskim magarac. Kad zatrubi slon i . . . eve magarac, tad započinje u Sjedinjenim državama čudnovato i burno doba izborne borbe.

Domaće Vijesti.

C. k. tvrdjavni komesar ogłasuje: Polak obavijesti c. k. ravnateljstva državnih željeznica u Beču br. 18-VI 16/2055, 2056, 2053 2058 od 22. VIII. 1916. upravljene c. k. namjestništvu u Trstu leži u skladištu u Loosdorfu na raspolaganje vlastnika neposnata boravišta slijedeća pritjaga: 1 vreća rubenine teška 14 kg adresirana na Ivana Mamicha/A. V. i opredijeljena iz Goch za Solnograd: 1 vreća rubenine 13 kg težine, upravljena T. O. Comich (Tomsich?) br. 1886 (1890) opredijeljena, iz Goch za Solnograd; 2 vreće rubenine 58 kg težine, upravljene Mati Koriču, Bakar, opredijeljene iz Goch za Solnograd i 1 vreća rubenine 31 kg težine, upravljena Mikoli Lakiću br. 16242, opredijeljena iz Goch za Solnograd.

Ratne čaše. Rasposlana je svim općinskim i župnim uredima slijedeća okružnica: „U smislu namjesništvenog dekreta od dne 18. t. mj. br. Pr. 1599/1-16. pozivlje se taj ured, da svim silama podupre i preporuči prodaju ratnih čaša, koje su pozlačene iznutra, i providjene slikama saveznih vladara, što ih je narisao prof. Marschall, uz rečenicu pjesnika O. Kernstoch-a, na kojim se čašama može vrlo lako dati napisati imena palih junaka, ili spomendane ili ine uspomene junačkih djela itd. koje su čaše baš prikladne da ih poklone kao počasni dar općine, društva itd.

Poduzeće službenih čaša stoji pod pokroviteljstvom Nj. V. Cara i kralja, te Preuzvišene nadvojvotkinje Zite. Čisti dobitak ide na korist ratne opskrbe za sve pokrajine putem opskrbnog ureda ministarstva unutarnjih poslova. Središnja prodaja nalazi se u Beču I., Graben 16., a glavno ravnateljstvo u Gracu, k. k. Hofburg. Cijena velike čaše jest 25 K, a malene 20 K.

Pula, dne 24 septembra 1916. — Tvrdjavni komesar: Schönfeldt.

Raspis natječaja. Kod c. k. kotarskog suda u Puli ispražnjeno je mjesto pomočnog privremenog poslužnika.

Dražba. Sudbena dražbena dvorana V. Arena br. 2. Obdržavati će se dne 12. oktobra 1916. u 3 sata poslije podne dražba ormara, stolova, stolica, kreveta, više vrsti rubenine, okvira, kaputa i ostalih stvari.

Milodari za „Hrvatske škole“. Preko ove uprave poslao je za hrvatske škole gosp. nadporučnik Ivo Sancin K 6.—. Zadnji iskaz K 182·48; ukupno K 188.48.

Gradsko kazalište. Jučerašnja predstava opere „Faust“ potvrdila je uspjeh prvih predstava. Izmedju pozornice i orkestra vladao je potpuni sklad. Vrsni puljski zbor odlično se je istaknuo u brojnim točkama opere, u kojima mu je povjerena važna i težka zadaća, kaošto u malo kojoj operi. Od pjevača spomenut ćemo gosp. Ivicha, Gerstorfera i Karisa. Osobito lijepo dojmila se je Ivićeva figura „Mefistofela“ u koju se je on uživio te nam naslikao na pozornici drastičnim crtama sarkastički onaj lik vječnog spletkara, koji zlokobnim svojim djelovanjem uzaluđ kuša, da uguši u predstavniku čovjeka, „Faustu“ klicu dobroga i plemenitoga. Gospodjica Enenkel očarala je opet našu publiku svojim zvonkim glasom i nježnom, duboko promišljenom igrom. I gospodjice Schön i Hajegg prijatne su pojave na pozornici. Pod vodstvom nadarenog glazbenika prof. Illersberga pokazao je mornarički orkestar još jedan put svoju valjanost i vrijednost te je mnogo doprinjeo uspjelu naše operne predstave. Sve čast i priznanje ide g. Gerstorfu kao organizatoru naše domaće opere. Opera se pjeva u petak 5 put.

Iz Hrvatske.

Školska statistika u Hrvatskoj. Pučke su škole središte narodne naobrazbe. A kako je u Hrvatskoj s pučkim školama? Neka govore suhe brojke! God. 1880. bilo je u Hrvatskoj i Slavoniji oko 1260 pučkih škola, a god. 1914. samo oko 1670. Dakle u posljednje 34 godine sagradjeno je u nas samo 410 škola. kod toga treba imati pred očima, da je god. 1880. dolazilo na 10.000 stanovnika gotovo 7 škola, a nakon 34 godine samo nešto preko šest. To nije napredak, nego nazadak, u koji se mora svaki patriota zamisliti. Radi niske naobrazbe propada naš narod na socijalnom, političkom i kulturnom polju. Hrvatske kule osvaja malo po malo tudjin, a mi prevučenih ruku sjedimo u zapećku. God. 1914. bilo je u svemu preko 320.000 školskih obveznika, a polazilo je školu nešto preko 220.000 djece. Dakle iz škole je izbačeno 100.000 učenika, jer ne bijaše mjesta.

Iz toga izlazi velika nepismenost u našem narodu. God. 1910. bilo je u Hrvatskoj i Slavoniji gotovo 47 muškaraca i 54 ženske od 100, koje nijesu znale ni slova napisati. Veoma će biti zanimivo, ako pogledamo pismenost prema kotarevima i županijama. Na najnižem stepenu stoji županija ličko-krbavska sa 74.9 po sto nepismenih. Kotar Gračac broji 81.9 po sto onih, što ne znadu pisati. Županija modruško-riječka imade 56.8 po sto nepismenih, zagrebačka 60.2 po sto, varaždinska 52.3 po sto, bjelovarsko-križevačka 40.6 po sto, požeška 40.4 po sto, virovitička 42.3 po sto, srijemska 33.4 po sto. Iza Gračaca najnepismeniji su kotari: Brinje (80.5), Topusko (80.3), Udbina (79.9), Donji Lapac (79.2), Perušić (78.6), Slunj (78.3), Zagrebački kotar broji 46 po sto, a grad Zagreb 16.1 po sto nepismenih. Najmanje nepismenih imade grad Zemun (15 po sto). A kako je istom u drugim zemljama u kojima obitavaju Hrvati?

Popis sedamnaestgodišnjaka. Čitamo u osječkoj „Drau“: „Kako čitamo u jednom vanjskom listu, provest će se navodno popis mladića, rodjenih g. 1899. već u mjesecu, novembru najkasnije u decembru o. g. No njihova će stavnja biti tek na proljeće g. 1917., kada stupe u dobu pučkoustaške obvezanosti“.

Kako je uređena prodaja gljiva na riječkim tržištima. Javljaju iz Rijeke: Živežni povjerenik Springhel objeđodanjuje odredbu, da je prodaja gljiva dozvoljena samo u vanjskoj hodnicima nove ribarnice, i to poslije 9 sati ujutro i u prisutnosti jednog živežnog redara. Živežni povjerenik ispitivat će svaki dan sve gljive, koje se donašaju na trg i to komad po komad, bez obzira na količinu i gubitak vremena. Kad će sve gljive biti najsavjesnije pregledane, tada će im dozvoliti predati njihovim vlasnicima, na što će ih dva redara otpratiti do mjesta prodaje, te zaprječiti da se eventualno ne provuče koja prodavačica gljiva, koja ih nije podvrgla pregledanju. Za vrijeme čitave prodaje prisutan je jedan graški redar, pa kad bi na koncu ostalo neprodanih gljiva, ove će se u prisutnosti vlasnika uništiti.

Iz Dalmacije.

Dominikanska gimnazija u Dalmaciji. Javljaju iz Zadra: U Starom Gradu su, u Dalmaciji, dominikanci otvorili privatnu gimnaziju. Uz svoje će pitomce primati i mladiće iz grada i okolice.

Kruh i sočivo. Zbog zakašnjenja dopreme doznačena žita i mliva za dubrovačko područje trebalo je od dana 5. o. mj. sniziti dnevni obrok kruha po osobi, i to na 20 dkgr. Ova je mjera privremeno poduzeta, da ne bi slučajno nastala kakva zapreka u dovozu, pak da pučanstvo ne bi ostalo bez kruha. Da se pučanstvu nekako nadoknadi ovo smanjenje dnevnog dijela kruha, aprovizacijoni se je odbor pobrinuo za dovoljnu množinu sočiva (graha) žirnom preporukom, da što prije prispije. To će se sočivo prodavati uz što moguće umjereniju cijenu.

Iz Bosne.

Nova veleizdajnička parnica u Sarajevu. Sarajevski „Hrv. Dnevnik“ javlja: Kad su pronadjeni u Loznici poznati spisi majora Koste Todorovića o organiziranoj špijunaži u Bosni, potvrđeni su bili svi, koji su bili označeni u tim spisima kao špijuni Srbije u Bosni. Protiv jednog je dijela provedena parnica u Banjaluci, o kojoj smo mi izvijestili. Drugi je dio, njih 39 na broju, zatvoren kod okružnog suda u Sarajevu, da se protiv njih vodi odjeliti postupak. Jedan je okrivljenik umro, a protiv ostalih 38 će se na 23. o. mj. voditi rasprava pred sarajevskim okružnim sudom.

Umro jedan od sukrivaca sarajevskog atentata. „Hrv. Dnevnik“ javlja: Prije je nekoliko dana, kako pod sigurno saznajemo, u vojničkom zatvoru u Möllersdorfu umro jedan od drugova atentatora na nadvojvodu prijestolonasljednika i njegovu suprugu Principa, Mitar Kerović, koji je bio sudjen na doživotnu tamnicu.

Stavnja za Albaneze. Sarajevski listovi donose: Po svem se Sarajevu šire vijesti o arbanaškoj stavnji, koja bi imala biti 14. o. mj. Radi se o oslim Arbanasima, koji imadu putnice otomanske vlade, te bi kao takovi imali stupiti pred otomansko vojno povjerenstvo, da ih pregleda. Koji bi bili pronadjeni sposobnima, mogli bi odmah nastupiti svoju službu. Kako se pogovara, ta bi stavnja bila u Beogradu. Uostalom se čuje, da će u toj stvari doskora izaći pregled, te će zainteresovani moći točnije i pouzdanije saznati cijelu stvar.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed ložkog admiralata broj 285 od 11. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Riedl.
Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: linijski liječnik u pričuvi Dr. Goldmann.
Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: puč. ust. liječnik Dr. Buzolić.

Razne Vijesti.

Gnijezdo na vrh jarbola. Pišu nam iz Krila-Jesenica, 8 listopada: Odkada je buknuo rat, leži u luci Krilo do 30 brodova jedrenjača bezposlenih, jer su mornari pozvani u vojničku službu. Riedko da se koja od njih, nadje li se mornar, odveze kadikad od kraja i zaplovi. Prošloga ljeta opazio se je riedak, možda dosada na brodu nevidjeni pojav. Na vrh jarbola izmedju konopalja vrabac je oplee gniezdo, ženka snesla jaja, iz kojih se izleglo 6 mladih. Zanimivo je bilo viditi jednoga dana, kada je brod odploivio od našega kraja i uputio se na susjedni otok Brač, kako su golići iz gniezda cijukali, a ožak i majka ih pratili amo i tamo preko mora, te ih odhranili, dok podrasli i izletili. Ovih dana brod je bio na popravku i gniezdo se skinulo. Dakle naši bezposleni jarboli zamienili stablu u šumi, ili strehe na krovovima gdje obično ptice plete gniezda.

Nova razprava. Kako već javismo u svoje doba, kasacioni je sud u Beču dokinuo osude disciplinarnog senata prizivnog sudišta u Zadru proti bilježnicima gg. dr. Puljezin i markiru Boni. Budući da na ovdješnjem prizivnom sudištu nema toliko članova, da se može sastaviti drugi senat, za ponovnu razpravu bio je delegiran disciplinarni senat tršćanskog prizivnog sudišta, koje sada ima sjedište u Gradcu.

3000 postotni čisti dobitak. Ovaj nevjerojatni postotak postigla je u prošloj poslovnoj godini tvornica motora i automobila poznatog američkog apostolara mira, Forda. Kraj dioničke glavnice od dva milijuna dolara zastužen je čisti dobitak od 60 milijuna dolara, ili 3000 po sto, što čak i za američke prilike „redstavlja senzaciju. Tvornica proizvela je u prošloj poslovnoj godini preko pol milijuna automobila, dakle oko 1400 komada dnevno.

Priposlano.

Na rastanku.

Pred osam godina došao sam u ovaj grad, da budem pastirom našem narodu, da ga tješim u nevoljama i da za nj prinosim Svevišnjem molitve na oltaru ljubavi.

Prema svojim slabim silama nastojao sam izvršiti svoju uzvišenu zadaću.

Kroz ovo osam godina mnogo bure prohujilo je našim gradom, mnogim kušnjama bio je izvržen naš narod. U teškim nevoljama naš je narod u meni gledao svoga predstavnika pred Bogom, zaljubio me je kao svoga.

Videći tu plemenitost našega naroda i gorkosti bile su mi slatke.

Glas mojih poglavara zove me sada na drugo mjesto: u moj rodni kraj. Isti ideali, koji su me doveli u Pulu, prate me sada u moju najužu domovinu.

Dužnost mi je na rastanku da javno zahvalim našemu narodu, koji me je vazda pratio svojom sklonošću.

Osobita hvala onim tisućama žena i djece, koja se sada nalaze odijeljeni od svojih ljubljenih domova, koje su me u istinu smatrale svojim ocem.

Hvala od srca svim našim prvacima, koji su me u Puli prijazno susretali u prilikama našega javnoga života. Posebna hvala pokretaču svih plemenitih pothvata, vrlomu gospodinu vitezu Mardešić Nikoli sa plemenitim gospodjama, koji me je u ime poljskih Hrvata zlatom prslenovao, podarivši mi na rastanku krasan spomen. Dao Bog, te dugo jošte otaraso svoje plemenito srce i pružao svoju darežljivu desnicu našemu nevoljnom narodu.

Hvala svim predstavnicima oblasti, koji su mi u raznim zgodama svojom prijaznošću išli na ruku.

Od srca pozdrav svim znancima i prijateljima, od kojih nijesam imao prilike da se osobno oslovim.

Z Bogom takodjer našim bjegunicima, koji u tudjini moraju gutati gorke pilule. Moje će se molitve neprestano uzdizati do prijestolja Svevišnjega za njih.

U Puli, 11. listopada 1916.

Don Antun Janko.

KINO
Crvenog križa.
ULICA SERGIJA BROJ 34.
Danas novi raspored.
Niegov najteži slučaj
detektivska drama u 4 čina.
Neprekidne predstave.
Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.
ULAZNINA: I. prostor K 1·—; II. prostor 40 lil.
Uči se može kod svake slike.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

Već je bilo podosta kasno poslije podne, kad dorućale svikolici u Medvedgradu sakupljeni gosti. Zatim se oprostiše sa gazdom veselo i prijateljski, zaklinjući se čvorom vjernom, da će mu svakiput, katgod bude od potrebe, biti na ruku.

Tako redom odoše svi do jedino brače Gusingovaca, koji još malko zatrajaše u gradu s togа, da s Gardunom pobliže ugovore, što treba za zaruke i svatbu sestre Ružice, pa pošto urediše taj posao, oprostiše se i oni prijatno sa prijateljem svojim i odoše ravno u Zagreb, da odmah priopće namjeru i volju sestri i tetki.

Tetka Ružićina i braće njezine, inače opatica Margita zvana, bila je žena jer pristala čim častni njezine resilo ju je neko osobito odliče, sdruženo sa dobrotom i nekom rek bi krotkom žalošću. U nje se je moglo primijetiti i to, da je nekoć bila vrlo krasna, jer premda su od ono doba prošle mnoge godine, gdje mnoga gorka suza tajno poteče niz blijedo lice njezino, to joj se ipak po obrazu i stasu moglo suditi, da je i ona nekoć isto tako, kao sada njezina bratična, bila ljepotom sjajna i dobrotom dična. Ali baš ta njezina ljepota i dobrota bijaše uzrok, što joj strogi udes umjesto ružmarin-vijencem ljeme ovi tavnom i jednolikom koprenom manastirskom. — Ona je ljubila nekoć mladića, koji se, Bog i duša, nije mogao dičiti ni bogatsvom ni visokim rodom, nu dičile su ga zato svve muževne krieposti, hrabrost, mladost i plemenito srce, a taj mladić bijaše štitonoša bana Gusingovca, oca njezina, koji pošto slučajno dozna, da mu kćerka ljubi štitonošu, uzavrev gnjevom, na silu razdruži zaljubljenike. — Štitonoša, imenom Givić, ode zatim u svijet, te se je za neko vrijeme čulo, da je u ratu, što ga je Bela IV. vodio proti Češkom kralju Otokaru, slavno pao. Njezna ljuba njegova ode skoro zatim u duvne reda sv. Klare, gdje tečajem vremena postade glavaricom, a ujedno i tješiteljicom sestrom ili majkom svih onih, kojim bi muka kakova dotužila; te bi došli, da u nje traže pomoći ili utočišta. — Kad je Margita tako blaga i prijazna bila svim, koji se nje uostalom pobliže ne ticahu, naravno je sasvim, da joj čerka brata njezina još većma omiliš, s kojom ju je i onako skapčala sveza rodbinska, a k tomu još u novije doba srodan u neke udes po ljubavi njezinoj. Teta Margita slutila je od neko doba, da će na skoro i Ružićinoj ljubavi ponosita njezina braća staviti na put razne zapreke, pa zato je unaprijed odlučila, da će tu srcu svomu prirasbu djevojku štititi proti svakom nasilju, te koliko moguće bude, nastojati oko toga, da od te mezimice svoje odvrati onu sudbinu, kojoj ona sama postade žrtvom. Pa zato, čim se Ivan i Hinko Gusingovci iz Medvedgrada navratiše k njoj, priopćivši joj namjeru o Ružici, stade ih tetka odmah moliti i zaklinjati, da se okane svakoga nasilja, ne pošto se braći njezini ogluše molbam i razlogom njezinim, dozove Ružicu, da molbe svoje sa suzami djevojke spoji i kakogod omekša srce oporne braće. — Nu zaludu bi i to. Braća jedva što sestru nočiše, uslamtješe još većma.

„Badava trošite riječi“ — reče Ivan — „časna moja tetko, što biti mora, to će svakako i biti . . . A ti, Ružo, nemoj djetinjiti, već slušaj stariju braću svoju, kojim otac i majka na smrtnoj postelji izručiše sreću tvoju.“

„Da, sreću moju!“ prihvati uz gorki plač djevojka, „ali to će svakako biti moja nesreća, jer ja ponositoga i hladnoga tega Garduna, što mi ga namećete, ne ljubim, niti ću ikad poći za njega“.

„To čemo vidjeti!“ upade joj u riječ Hinko. „Ti bi dakako voljela nepoznato ono momče iz Vlaške ulice, nego li uglednoga župana Garduna, ali prodji se lude šale, to ti evo kažem, jer mi se neće ništa s tobom šaliti, a što tako ne čemo pogaziti riječi svoje tebi ili onomu nadriplemiću za volju.“

„Obuzdajte strasti svoje“, reče tetka ozbiljno, „znate li, da je mladić taj, na koga vi toliko mrzite, spasio Ružici život, naravno je dakle, da ga ona ljubi. Uostalom moga vas uvjeriti, da je Slavinić u svakom pogledu dostojan njezine ljubavi.“

„Nemojte, tetko, takovimi riječimi još poticati ludo djevojče na otpor proti našoj volji!“ reče Ivan. „Što se pak toga tiče, da ju je on spasio od očevidne smrti, to nam je takodjer jur poznato, te mi već odlučismo odprije nadariti ga za to obilnim novcem, što ga u njega znam da nema, te će mu po svoj prilici više trebati nego li ljuba.“

„I meni se čini“, primijeti mladji brat Hinko, posmjehnuv se poruglijvo, „da je taj siromah više giban na zlato, koje zveči, nego li na ljepe zlato materino.“

„Smiluje se, braćo!“ zacvili Ružica sklopivši ruke, „pa ne mojte mi kidati srca takovimi riječmi . . . Moj Pavo plemenite je ćudi i ja ga . . .“

„Ni riječi više“, vikne strogo Ivan. „Dosta je, dapače i previše razgovora bilo dosad! Mi nismo došli, da ovdje slušamo plač tvoj, već da ti priopćimo čvrstu svoju volju, od koje ne čemo otstupiti, makar te nestalo od samoga kukanja.“

„Dakle ni moje riječi u vas ništa ne važe?“ reče tužnim glasom tetka, stupivši predbraću.

„U svakom drugom poslu, mila tetko“, odgovori joj Hinko, „saslušat ćemo savjet vaš drage volje, te ćemo dobro doći, ali u tom poslu radit čemo po svojoj volji“.

„Pri tom svakako ostaje, što samo rekli“, prihvati sad Ivan, „sada više ne možemo otstupiti, da i ne čemo, da sve i možemo, to je dosta. Mi bismo Ružicu sad poveli sa sobom“, nastavi zatim lukavo i porugljivo, „jer vidimo, da joj baš sasvim ne prija taj zagrebački zrak, nu budući da nam je odmah ići u Ugarsku, gdje čemo se po svoj prilici neko vrijeme baviti oko raznih poslova, to čemo, čim se povratimo, doći po sestru, jer će se dotle jur primaknuti ustanovljeni rok zaruka, pa zatim i svatbe.“

„Ako Boga znate, braćo, ne mojte me siliti, da mrzim na vas“, reče Ružica stupivši odvažno na put braći, štono hitjedoše jur otići.

„A ti nemoj da nas je sram s tebe“, reče Hinko srdito.

„Da znate, ja ću prije umrijeti, nego li poći za onoga, koga ne ljubim“, reče strasno Ružica, ne puštajući braće s mjesta.

„Tad voimo, da umreš, ako nije drugačije, besramno djevojče!“ vikne Ivan srdito, turiv sestru na stranu, dočim se zajedno sa bratom naglo izmaknu iz sobe.

Onesvijestenu s nemadane te surovosti Ružicu obuhvati tetka Margita, kojoj se u onaj par dvije teške i gorke suze omaknu niz blijedo i tužno lice.

(Nastavit će se.)